

Toruń, 23/05/2018

**Szanowny Pan
Stanisław Gogacz
Przewodniczący
Komisja Ustawodawcza
Senat Rzeczypospolitej Polskiej**

Szanowny Panie,

Niniejszym zgłaszamy nasze uwagi w procesie konsultacji do projektu ustawy *o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Kodeks karny (druk senacki nr 776)*.

Podjęcie prac nad uregulowaniem z polskim prawie opieki nad małoletnimi dziećmi sprawowanej naprzemiennie przez rodziców odczytujemy jako krok w dobrą stronę. Coraz częściej bowiem spotykamy, w naszej praktyce mediacyjnej, rodziców, którzy decydują się na takie rozwiązanie. Sądy okręgowe (orzekające rozwody) oraz rejonowe (orzekające w sprawach opiekuńczych) zdają się nie nadążać za zmieniającą się rzeczywistością. Wiele badań naukowych, głównie zagranicznych, rzetelnych i dobrze zoperacjonalizowanych oraz skonceptualizowanych potwierdza wartość tego modelu sprawowania pieczy. Są również polskie opracowania tematu, ale trudno obdarzyć je mianem naukowych, czy rzetelnych.

Planowany projekt zawiera jednak wiele nieścisłości, a może nawet „pobożnych życzeń”, zarówno w uzasadnieniu, jak i w ocenie skutków regulacji (OSR). Uzasadnienie i OSR przytoczone w projekcie planowanych zmian zdają się rozmijać z zapisem projektowanych przepisów np.: proponowane brzmienie art. 58 § 1a krio wcale, w naszej opinii, nie uczyni z opieki naprzemiennnej preferowanego, czy pierwszoplanowego modelu sprawowania pieczy. Daje jedynie sądowi **możliwość** takiego rozstrzygnięcia.

Nie jest naszym celem polemizowanie z uzasadnieniem czy OSR, stąd przedstawiamy nasze uwagi do projektowanych przepisów:

1. Ad art 58 § 1a krio (art 1. ust. 1 planowanej nowelizacji)

Obecne brzmienie

„§ 1a. W braku porozumienia, o którym mowa w § 1, sąd, uwzględniając prawo dziecka do wychowania przez oboje rodziców, może powierzyć wykonywanie władzy rodzicielskiej obojgu rodzicom oraz określić wykonywanie opieki nad dzieckiem w ten sposób, że dziecko będzie mieszkało przemiennie z każdym z rodziców w porównywalnych okresach, z wyjątkiem przypadku, gdy jedno z rodziców zamieszkuje za granicą.”

Proponowana zmiana/brzmienie

§ 1a. W braku porozumienia, o którym mowa w § 1, sąd, uwzględniając prawo dziecka do wychowania przez oboje rodziców, może powierzyć wykonywanie władzy rodzicielskiej obojgu rodzicom oraz określić wykonywanie opieki

nad dzieckiem w ten sposób, że dziecko będzie mieszkało przemiennie z każdym z rodziców w porównywalnych okresach, z wyjątkiem przypadku, gdy jedno z rodziców zamieszkuje za granicą, **odległość między miejscem zamieszkania rodziców jest znaczna, jeden z rodziców został skazany prawomocnym wyrokiem z art. 207 § 1 kodeksu karnego lub za inne przestępstwo przeciwko dziecku lub wiek dziecka przemawia przeciw takiemu rozwiązaniu.**”

Uzasadnienie proponowanej zmiany

W oparciu o projektowany przepis model opieki naprzemiennej **mógłby** być zastosowany w każdych warunkach poza sytuacją kiedy jeden z rodziców zamieszkuje za granicą. Zwracamy uwagę na to, iż wiele badań wskazuje że bliskie miejsce zamieszkania rodziców jest **czynnikiem sukcesu** dla tego modelu opieki. W obecnym kształcie możliwe byłoby powierzenie pieczy rodzicom, z których jeden mieszka w Gdańsku, a drugi w Krakowie - wszak oboje mieszkają w RP. W myśl obowiązujących przepisów o systemie oświaty dziecko nie może uczęszczać do dwóch szkół, abstrahując od tego, że zmiana miejsca zamieszkania dziecka na trasie Gdańsk-Kraków byłaby uciążliwa i powodująca szereg niepożądanych skutków.

Dodatkowo należy zwrócić uwagę, że również wiek dziecka ma znaczenie dla powodzenia tego modelu pieczy. Planowane przepisy zdają się nie zauważać tego problemu. Podobnie prawomocne skazanie rodzica za przestępstwa przeciwko rodzinie i dzieciom, czego przykładem może być art. 207 § 1 kodeksu karnego powinno być czynnikiem wyłączającym takie rozwiązanie.

2. Ad art. 97 § 3 (art 1. ust. 2 planowanej nowelizacji)

Obecne brzmienie

§ 3. Rodzice, o których mowa w ust. 1, obowiązani są do wzajemnego informowania się o bieżących sprawach dziecka oraz przekazywania dokumentów dziecka, w szczególności dowodu osobistego lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamość, a także dokumentacji medycznej.”

Proponowana zmiana/brzmienie

brak

Uzasadnienie

Zmiana zasługująca w pełni na aprobatę.

3. Ad art. 107 § 2 (art 1. ust. 3 planowanej nowelizacji)

Uwagi jak w punkcie 1. naszego pisma.

4. Ad art. 244c kodeksu karnego (art. 3 planowanej nowelizacji)

Obecne brzmienie

„Art. 244c. § 1. Kto utrudnia lub uniemożliwia wykonanie kontaktów lub sprawowanie opieki nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, wynikających z orzeczenia albo ugody zawartej przed sądem lub przed mediatorem, podlega karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.”

Proponowana zmiana/ brzmienie

„Art. 244c. § 1. Kto utrudnia lub uniemożliwia wykonanie kontaktów lub sprawowanie opieki nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, wynikających z orzeczenia albo ugody zawartej przed sądem lub przed mediatorem **zatwierdzonej przez sąd**, podlega karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2. „

Uzasadnienie

Przepisy kodeksu postępowania cywilnego określają, że „Ugoda zawarta przed mediatorem, po jej zatwierdzeniu przez sąd, ma moc prawną ugody zawartej przed sądem. Ugoda zawarta przed mediatorem, którą zatwierdzono przez nadanie jej klauzuli wykonalności, jest tytułem wykonawczym” (art. 183¹⁵ § 1). Przewidziane sankcje powinny dotyczyć właśnie takiego dokumentu. Z racji tego, że poziom ugód w sprawach opiekuńczych jest różny i niektóre z nich nie są zatwierdzane przez sąd, w całości lub części, z powodów wskazanych w art. 183¹⁴ § 3 (Sąd odmawia nadania klauzuli wykonalności albo zatwierdzenia ugody zawartej przed mediatorem, w całości lub części, jeżeli ugoda jest sprzeczna z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierza do obejścia prawa, a także gdy jest niezrozumiała lub zawiera sprzeczności) należałoby stosować ewentualne sankcje za ich nieprzestrzeganie właśnie do ugód, w których postanowienie o ich zatwierdzeniu się uprawomocniło. Pozwoli to uniknąć sytuacji, w której strony zawarły ugodę przed mediatorem, nie zatwierdzały jej w sądzie, ugoda zawierała błędy, które uniemożliwiałyby jej zatwierdzenie i teraz któraś ze stron składa zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa z art. 244 c § 1 kk.

Z poważaniem

Janusz Kaźmierczak

/-/

mediator rodzinny

Fundacja Pracownia Dialogu, Toruń